

YTTRANDE

2021-03-30

Ärendnr:

NV-00655-20

Mark- och miljödomstolen vid
Östersunds tingsrätt
mmd.ostersund@dom.se

Yttrande i mål nr M 3780-19, angående ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och ändrad produktion vid anläggningen SCA Ortviken, Sundsvalls kommun; nu fråga om villkor för verksamheten samt mottagande av processavloppsvatten från textilåtervinning

Med anledning av domstolens underrättelse, aktbilaga 51, anför Naturvårdsverket följande.

Naturvårdsverket har begränsat tidigare yttrande i målet till att enbart avse frågan om energihushållningsplan för verksamheten. Då SCA Graphic Sundsvall AB (Bolaget) nu justerat sin talan till att även innefatta ett yrkande om tillstånd till mottagning, behandling och utsläpp av processavloppsvatten från återvinning av textilfiber, berörs även denna fråga i detta yttrande.

1. Inställning och yrkanden

Naturvårdsverket vidhåller tidigare yrkat slutligt villkor NV1 med den ändring att ordet ”energihushållningsåtgärd” ändras till ”åtgärd” i sista stycket. Villkoret får då följande lydelse (ändring markerad med genomstruken text):

NV1 Åtgärder ska i skäligen utsträckning successivt vidtas för att effektivisera och hushålla med energi och för att minimera användningen av icke förnyelsebara bränslen.

Bolaget ska i samråd med tillsynsmyndigheten ta fram en energihushållningsplan. I planen ska redovisas bolagets arbete med energieffektivisering, bränsleval och egen elgenerering. Energihushållningsplanen ska ges in till tillsynsmyndigheten senast ett år efter att domen vunnit laga kraft och därefter revideras fortlöpande och ges in till tillsynsmyndigheten vart fjärde år, eller med annat intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Av planen ska åtminstone följande framgå:

- vilka åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra, kostnaderna, energibesparing och annan effekt på energihushållningen.
- kostnads kalkyler omfattande åtminstone total investeringskostnad och återbetalningstid beräknad på åtgärdens tekniska livslängd.
- vilka åtgärder bolaget åtar sig att genomföra under den närmaste fyraårsperioden samt motivering till varför övriga åtgärder inte anses rimliga.

Bolaget ska årligen i samband med ingivande av miljörapporten till tillsynsmyndigheten redovisa det gångna årets arbete med energihushållning, hur planen följts, vilka åtgärder som genomförts och vilka eventuella justeringar av planen som bolaget avser att göra under det kommande året.

Tillsynsmyndigheten får meddela villkor om vilka energihushållningsåtgärder, framtagna inom ramen för planen, som ska genomföras och inom vilken tid.

Vad gäller mottagande av processavloppsvatten från textilåtervinning yrkar Naturvårdsverket:

- att Bolaget föreläggs att komplettera ansökan med uppgifter om bedömda utsläpp av klorat och om rening av klorat kommer att ske,
- att Bolaget åläggs att, senast 2 år från det att mottagande av processavloppsvatten från textilåtervinning har påbörjats, presentera följande utredningar tillsammans med förslag till slutliga villkor:
 - o det mottagna processavloppsvattnets innehåll av metaller, uttryckta i halter och mängder, samt behovet av och möjligheten till att avskilja metaller både i delflödet från textilåtervinningen och efter sammanblandning med övrigt processavloppsvatten,
 - o det mottagna processavloppsvattnets innehåll av PFAS och mikroplaster liksom möjligheten till samt behovet av rening av desamma,
 - o det mottagna processavloppsvattnets innehåll av relevanta persistenta organiska föreningar, såsom flamskyddsmedel och nonylfenol, liksom möjligheten till samt behovet av rening av desamma,
 - o miljökonsekvenser av ett mottagande av 7 000 m³ processavloppsvatten per dygn från textilåtervinning. Utredningen ska innefatta processavloppsvattnets ingående nivåer av relevanta ämnen (inklusive ovan nämnda), bedömda utsläpp till recipient och behovet av samt möjligheten till rening. Utredningen ska beakta möjliga framtida variationer i processavloppsvattnets innehåll utifrån ingående råvara i återvinningsverksamheten.
- att en provisorisk föreskrift föreskrivs som begränsar mottagningen av processavloppsvatten från textilåtervinningen till maximalt 3 500

m³/d fram till dess att Bolaget utrett miljökonsekvenserna av ett sådant mottagande och slutliga villkor för utsläpp till vatten i denna del föreskrivits.

2. Bakgrund

Bolaget ansökte initialt om tillstånd till produktion av 850 000 ton färdiga produkter (papper och avsalumassa) per år baserad på en massaproduktion om 750 000 ton per år. Sedan Naturvårdsverkets förra yttrande i målet, 2020-10-30, har Bolaget frånfällt yrkandet om tillstånd till pappersproduktion och reducerat yrkandet till produktion av totalt 650 000 ton mekanisk massa, innefattande både TMP- och CTMP-massa. Bolaget har därtill yrkat tillstånd till mottagning, behandling och utsläpp av processavloppsvatten från återvinning av textilfiber till följd av textilåtervinningsföretaget Re:NewCell AB:s (RNC) etablering i Ortviken.

Utifrån ovan beskrivna ändringar har Bolaget angett att verksamheten kommer att utvecklas i två steg. I steg 1 kommer ca. 300 000 – 350 000 ton CTMP per år att tillverkas och processavloppsvatten från återvinning av maximalt 70 000 ton textilråvara per år att tas emot och behandlas (innebärande ca 3 500 m³ processavloppsvatten/d). I steg 2 kommer förändringar eller nybyggnation att ske i ytterligare en massalinje och processavloppsvatten från återvinning av ca 140 000 ton textilavfall per år att tas emot (dvs ca 7 000 m³ processavloppsvatten/d).

Naturvårdsverket har tidigare i målet drivit fråga om energihushållning och yrkat att ett slutligt villkor med krav på framtagande av en energihushållningsplan jämte delegation till tillsynsmyndigheten ska föreskrivas (NV1).

3. Utveckling av talan

3.1. *Energiushållningsvillkor med delegation*

3.1.1. *Naturvårdsverket vidhåller yrkat villkor NV1*

Bolaget har motsatt sig det av Naturvårdsverket yrkade villkoret NV1 med krav på framtagande av energihushållningsplan inklusive delegation till tillsynsmyndigheten. Bolaget har anfört att det redan bedriver ett aktivt arbete med energihushållning och att det därför inte föreligger behov av att reglera frågan i villkor. Vidare har Bolaget hänvisat till att massa- och pappersindustrin är energiintensiv och att kostnaderna för energi utgör en väsentlig del av produktionskostnaden. De ekonomiska incitamenten är därför enligt Bolaget tillräckliga för att nödvändiga energieffektiviseringsåtgärder ska vidtas. Bolaget har också hänvisat till att det omfattas av lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag (EKL) och har ett certifierat energiledningssystem. Vidare att det omfattas av koncernens eget energieffektiviseringsprogram och att det därtill deltagit respektive deltar i ett flertal nationella initiativ som helt eller delvis syftar till att förbättra energianvändningen och reducera förbrukningen av fossila bränslen.

Naturvårdsverket delar inte Bolagets uppfattning att ett villkor med krav på arbete med en energihushållningsplan inte är nödvändigt med hänvisning till kraven i EKL, ekonomiska incitament och frivilliga åtaganden.

Kraven i EKL omfattar energikartläggning på koncernnivå medan en miljöbalksprövning och efterföljande tillståndsvillkor är avgränsad till den specifika anläggningen. Vidare är det, så som Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) också uttryckligen hänvisat till, att EKL reglerar skyldigheten att genomföra en energikartläggning – inte att vidta energieffektiviserande åtgärder.¹ Det är också endast kartläggningen och inte de slutsatser som presenteras i planen som granskas av Energimyndigheten. En kartläggning enligt EKL kan således inte ersätta ett villkor om framtagande av en energihushållningsplan enligt miljöbalkens bestämmelser och Naturvårdsverkets yrkande.

Naturvårdsverket ifrågasätter inte att Bolaget bedriver ett aktivt arbete med energihushållningsfrågor. Frivilliga certifieringssystem ger ofta en god struktur på arbetet och en metod för förbättringar, men kan till skillnad från ett villkor frånträdas när Bolaget önskar och innefattar likt EKL inga krav på åtgärder.

Vad gäller Bolagets argument att kostnaden för energi skulle vara ett tillräckligt incitament för att Bolaget ska genomföra nödvändiga energieffektiviseringsåtgärder så vill Naturvårdsverket framhålla att ett villkor baserat på bestämmelserna i 2 kap 5 och 7 §§ kan vara mer långtgående än vad som är lönsamt från enbart företagsekonomiska utgångspunkter. Detta eftersom det utgår från miljönyttan och inte företagsekonomiska överväganden.² Ett villkor inkluderar därför åtgärder som är mer långtgående än vad kan vara ekonomiskt motiverat ur ett företagsekonomiskt perspektiv.

Bolaget uppger i sitt yttrande att det uppfattar att Naturvårdsverkets yrkande i målet baseras på den politiska målsättningen att Sverige år 2030 ska ha en 50 procent mer effektiv energianvändning och anför att det är olämpligt att driva igenom nationella miljöpolitiska målsättningar i individuella tillståndprocesser. Naturvårdsverket vill här påpeka att verkets ställningstaganden i målet bygger på bestämmelserna i 2 kap 3, 5 och 7 §§ miljöbalken liksom praxis. MÖD har i flertalet mål de senaste åren bekräftat att det är så väl motiverat som lämpligt att reglera krav på energihushållning i tillståndsvillkor och särskilt framhållit att så är fallet i fråga om verksamheter med betydande energianvändning, i synnerhet större processindustrier som är energiintensiva eller som har en betydande energiomsättning och där det finns potential för hushållning och effektivisering.³ Så som Bolaget anför är pappers- och massaindustrin en mycket energiintensiv bransch och Bolagets verksamhet är inte ett undantag. Något skäl att frånga rådande praxis i förevarande mål kan Naturvårdsverket inte se. Den utformning av villkoret som Naturvårdsverket har yrkat på överensstämmer med MÖD:s praxis.⁴

¹ MÖD 2014:42.

² MÖD 2009:17.

³ Se MÖD 2007:56, MÖD 2008:23, MÖD:s avgöranden 2016-01-19 i mål M 3173-15 och 2014-06-27 i mål M 7429-13.

⁴ Se bl.a. MÖD:s domar 2019-09-28 i mål M 201-19 och 2021-03-18 i mål M 9771-19.

Bolaget har föreslagit att ett eventuellt villkor med krav på framtagande av energihushållningsplan utformas på annat sätt än Naturvårdsverkets NV 1. Bolagets villkorsförslag i denna del är benämnt nr. 8. Naturvårdsverket anser att Bolagets förslag är vagt formulerat och anser att det därför inte tillför något utöver vad som redan följer av 2 kap 5 § miljöbalken, i synnerhet när det inte kombineras med en delegation till tillsynsmyndigheten. Naturvårdsverket ifrågasätter också om förslaget uppfyller kraven på att ett villkor ska vara precist utformat, ändamålsenligt samt möjligt att följa upp och utöva tillsyn över.

Vad gäller fråga om delegation till tillsynsmyndigheten har Bolaget anfört att det finner det olämpligt att ge myndigheter kontroll över vilka energieffektiviseringsåtgärder som ska vidtas och att vare sig tillstånds- eller tillsynsmyndigheter kan förväntas ha sådan kunskap om energisystem att det är ändamålsenligt eller lämpligt att överlämna beslutfattandet beträffande energihushållning till myndigheter, inklusive tillståndsmyndigheten.

Naturvårdsverket ifrågasätter inte att Bolaget är den aktör som bäst känner sin verksamhet. Det förhållandet föreligger emellertid för de allra flesta delar av Bolagets liksom andra verksamhetsutövares industriprocesser. Vad prövningsmyndigheten har att bygga sina ställningstaganden på är Bolagets presenterade underlag. Samma förhållande gäller i fråga om energihushållning och en delegation till tillsynsmyndigheten. De ställningstaganden som tillsynsmyndigheten kan göra utgår ifrån det underlag som Bolaget tagit fram och presenterat. Det är bland annat av detta skäl som Naturvårdsverket yrkar på ett betydligt mer detaljerat villkor än vad Bolaget har föreslagit. Utgångspunkten för Naturvårdsverkets yrkade villkor är att tillsynsmyndigheten ska få in ett så gott underlag som möjligt, inklusive de uppgifter som behövs för den rimlighetsavvägning som alltid ska ske.

En delegation möjliggör att hushållningsåtgärder som är motiverade och skäliga enligt miljöbalken kan genomdrivas vid behov. Att delegera en befogenhet till tillsynsmyndigheten att vid eventuella framtida behov meddela villkor är inte en ovanlig villkorskonstruktion. För det fall en delegation saknas är alternativet för tillsynsmyndigheten ett tillsynsföreläggande. Utrymmet för ett tillsynsföreläggande enligt 26 kap 9 § miljöbalken är emellertid begränsat utifrån tillståndets rättskraft. En väsentlig skillnad mellan beslut om villkor efter en överlåtelse jämfört med ett tillsynsföreläggande är att en överlåtelse ger en befogenhet för tillsynsmyndigheten som direkt följer av tillståndet. För att kunna utfärda ett föreläggande måste däremot tillsynsmyndigheten först bedöma och göra troligt att verksamhetsutövaren bryter mot ett villkor eller att frågan inte omfattas av tillståndet.

Naturvårdsverket kan avslutningsvis konstatera att Bolagets invändningar mot delegation i förevarande mål har stora likheter med de argument som framfördes i mål M 9771-19 och som MÖD nyligen avgjort i dom daterad 2021-03-18. I domen bekräftar MÖD sin tidigare praxis avseende behovet och rimligheten i en delegation till tillsynsmyndigheten. Här kan särskilt nämnas att MÖD i domen anför att nödvändig förutsebarhet för bolaget bland annat skapas med kopplingen mellan delegationen och planen, vilken enligt MÖD innebär att verksam-

hetsutövaren får ett inte obetydligt inflytande över vilka åtgärder som kan bli aktuella.

Sammantaget finner Naturvårdsverket att verkets yrkande NV1 är såväl miljömässigt motiverat som rimligt och har tydligt stöd i praxis. Vad Bolaget anfört ändrar inte detta.

3.1.2. *Justerad lydelse*

Naturvårdsverket har sedan den yrkade formuleringen av NV1 framställdes uppmärksammat på att ordvalet ”*energiushållningsåtgärder*” kan uppfattas så att delegationen inte omfattar åtgärder för att begränsa användningen av icke förnyelsebara bränslen. Det har inte varit Naturvårdsverkets avsikt med formuleringen. För att tydliggöra att delegationen även avser i planen presenterade åtgärder för att begränsa användningen av icke förnyelsebara bränslen ändrar Naturvårdsverket ”*energiushållningsåtgärder*” till ”*åtgärder*” i NV1.

3.2. *Mottagning, rening och utsläpp av processavloppsvatten från RNC*

3.2.1. *Osäkerheter kring processavloppsvattnets innehåll*

Naturvårdsverket ser överlag positivt på etableringen av RNC:s verksamhet på Bolagets industriområde i Ortviken. Återvinning av textil är en angelägen utveckling och en verksamhet som i framtiden kan komma att leda till stor miljönytta. Naturvårdsverket ser också positivt på de synergieffekter som kan uppnås med en samlokalisering och nyttjande av Bolagets befintliga lokaler och infrastruktur.

Den typ av textilåtervinning som RNC planerar utgör emellertid en ny typ verksamhet med en inte helt okomplicerad råvara. Ingående råvara i verksamheten kommer att utgöras av använda textilier (s.k. PCW – Post Consumer Waste) från internationella sorteringsbolag som samlar in textilier från olika källor, t.ex. kommunala insamlingar, liksom produktspill från textilindustrin och osålda, oanvända varor från främst internationella modevaruhus som H&M m.fl. Det är enligt uppgifter från RNC svårt att fullt ut kontrollera och garantera det kemiska innehållet i det textilavfall som utgör råvaran i verksamheten.⁵ I tillståndsansökan för textilåtervinningsverksamheten anger RNC att bolaget i möjligaste mån enbart kommer att använda produktionsspill och osålda varor från utvalda leverantörer, eftersom det enligt bolaget är omöjligt att garantera att insamlade begagnade textilier inte innehåller oönskade kemikalier då deras historik är okänd.⁶

Skillnaden i ingående råvara i RNC:s textilåtervinningsverksamhet och i Bolagets massproduktion innebär att processavloppsvattnet som Bolaget avser att ta emot från återvinningsverksamheten kommer att innehålla andra ämnen än vad Bolagets eget processavloppsvatten normalt innehåller, exempelvis klorat

⁵ Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet, återvinna textilavfall, på fastigheten Korsta, Ortviken, Sundsvalls kommun, handlingsnummer 10304-2020-1, Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västernorrland, dnr 10304-2020.

⁶ Bilaga A, Teknisk beskrivning avseende anläggning för textilfiberåtervinning, s. 10 och 11, handlingsnummer 10304-2020-1, Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västernorrland, dnr 10304-2020.

och persistenta organiska föreningar. Mottaget processavloppsvattens innehåll kan också förutsättas komma att variera utifrån sammansättningen av ingående råvara till återvinningsverksamheten, med högre risk för oönskade kemikalier då större andel råvara utgörs av använda, insamlade textilier (s.k. PCW).

Naturvårdsverket bedömer att det är sannolikt att andelen PCW i ingående råvara till textilåtervinningen i framtiden kan komma att öka. Detta gäller i synnerhet vid planerad utökning från 70 000 ton till 140 000 ton textilavfall per år i det som Bolaget benämner som Steg 2 i utvecklingsplanerna som omfattas av förevarande ansökan. Denna bedömning baserar Naturvårdsverket på att insamlingen av använda textilier spås öka drastiskt i hela Europa under de närmaste åren, bland annat till följd av att samtliga medlemsländer från och med 2025 är skyldiga att samla in textilavfall.

Det är inte möjligt att i detta tillståndsmål reglera ingående råvara till textilåtervinningsverksamheten. De osäkerheter och risker som råvaran innebär för det processavloppsvatten som Bolaget nu yrkar tillstånd att ta emot är däremot av stor vikt vid bedömningen av Bolagets planerade hantering av detsamma. Här ska särskilt beaktas att planerad återvinningsverksamhet är en ny typ av verksamhet, den första i större omfattning, och att erfarenheterna av processavloppsvattnets innehåll och lämplig hantering av detsamma därav är begränsade. Osäkerheter kring processavloppsvattnet måste därför enligt Naturvårdsverkets uppfattning hanteras med försiktighet.

3.2.2. Behov av komplettering

Miljökonsekvenser vid mottagande av mer än 3 500 m³/d processavloppsvatten
Bolaget har yrkat tillstånd till mottagande av processavloppsvatten från textilåtervinning och uppgett att mottagandet inledningsvis omfattar ett avloppsvattenflöde om ca 3 500 m³/d från återvinning av 70 000 ton textilavfall per år (av Bolaget benämnt Steg 1) och därefter ca 7 000 m³/d vid återvinning av 140 000 ton textilavfall per år (av Bolaget benämnt Steg 2).⁷

Till ansökan har en utredning avseende processvattnets innehåll gjord av Ramboll bifogats.⁸ Denna utredning omfattar endast återvinning av 70 000 ton textilavfall per år och 3 500 m³ processavloppsvatten per dygn, d.v.s. Steg 1.

I ansökan kompletteras uppgifterna i Rambolls utredning med beräknad belastning på reningsanläggningen av COD vid ett mottagande av processavloppsvatten om 7 000 m³/d.⁹ Någon utredning avseende övriga ämnen och reningsanläggningens kapacitet vid mottagande av mer processavloppsvatten än 3 500 m³/d kan Naturvårdsverket inte finna.

Då underlaget i målet inte medger en bedömning av mer omfattande mottagning och hantering av processavloppsvatten från textilåtervinning än 3 500 m³/d måste ett eventuellt tillstånd begränsas till denna mängd intill det att Bolaget utrett miljökonsekvenserna av ett mer omfattande mottagande och slutliga villkor i denna del fastställts.

⁷ Bolagets yttrande 2021-01-29, aktbil. 49, s. 45.

⁸ Aktbil. 49, Bilaga 3 *Biologisk och kemisk karakterisering av avloppsvatten Renewcell*.

⁹ Bolagets yttrande 2021-01-29, aktbil. 49, s. 45.

Naturvårdsverket har mot bakgrund av ovanstående yrkat dels att Bolaget ska åläggas att utreda miljökonsekvenser och behov av skyddsåtgärder vid ett mottagande överstigande 3 500 m³/d och upp till 7 000 m³/d, dels att mottagandet under en eventuell prövotid och fram till dess att slutliga villkor för hanteringen av processavloppsvattnet i denna del fastställts begränsas till 3 500 m³/d.

Den kompletterande utredningen ska enligt Naturvårdsverket omfatta uppgifter om processavloppsvattnets innehåll av relevanta ämnen (halt och mängd) liksom bedömda utsläpp till recipient och förslag på nödvändiga skyddsåtgärder. Utredningarna måste härvid beakta de framtida variationer av betydelse som ingående råvara i återvinningsverksamheten kan medföra för processavloppsvattnets innehåll.

Klorat

Till skillnad från i Bolagets verksamhet kommer klordioxid att användas för blekning i textilåtervinningen, vilket ger upphov till klorat i processavloppsvattnet. Klorat är skadligt för växter och är redan i låga koncentrationer mycket toxiskt för exempelvis brunalger.

För hantering av ett processavloppsvatten innehållande klorat anser Naturvårdsverket att bästa möjliga teknik är ett reningssteg med låg syrehalt som reducerar mängden klorat i vattnet. Naturvårdsverket kan av ansökan inte utläsa om Bolaget har en sådan rening.

Mot bakgrund av kloratets miljöfarlighet bedömer Naturvårdsverket att ett reningssteg som reducerar klorat troligen är nödvändigt. Bolaget måste därför komplettera ansökan med uppgifter om bedömda utsläppsnivåer och vilken rening av klorat som kommer att ske. Beroende på vilka nivåer av klorat det är fråga om kan frågan vara av betydelse för om av mottagande av processavloppsvatten från textilindustrin är tillåtlig. Fråga om utsläpp och rening av klorat kan därför inte skjutas upp under en prövotid utan måste enligt Naturvårdsverkets bedömning hanteras innan ett eventuellt tillstånd till mottagande av processavloppsvattnet meddelas. När Bolaget kompletterat ansökan i denna del emotser Naturvårdsverket möjlighet att inkomma med ett yttrande i frågan.

Metaller

I förhållande till Bolagets eget processavloppsvatten är metallhalten i processavloppsvattnet från textilåtervinningen mer koncentrerad. Som Bolagets reningsanläggning är utformad idag utgör den ingen specifik rening av metaller. För ingående metaller i mottaget processavloppsvatten från textilåtervinningen innebär hanteringen i Bolagets reningsanläggning således i huvudsak endast utspädning.

Även om metallhalterna i utgående vatten till recipienten för majoriteten av parametrarna inte förutspås bli påtagligt mycket högre vid ett mottagande av processavloppsvatten från textilåtervinningen anser Naturvårdsverket att den miljömässiga lämpligheten i att hantera ett processavloppsvatten med koncentrerade mängder metaller genom utspädning starkt kan ifrågasättas. Utsläpp av

metaller till recipient bör hållas så låga som möjligt för att undvika negativ miljöpåverkan genom bland annat upptag i sediment och biota.

Beroende på halt och mängd metaller i mottaget processavloppsvatten kan det enligt Naturvårdsverket finnas miljömässiga skäl att i slutliga villkor kräva att processavloppsvattnet från textilindustrin ska genomgå rening av metaller innan det sammanblandas med Bolagets övriga processavloppsvatten. Detta då rening efter utspädning sällan är lika effektiv och det därför enligt Naturvårdsverket är tveksamt om hanteringen utgör bästa möjliga teknik. Bolaget bör därför åläggas att utreda behovet av och möjligheten att avskilja metaller både separat för delflödet från textilåtervinnningen och efter sammanblandning med övrigt processavloppsvatten. Utredning av utsläpp av metaller efter sammanblandning är enligt Naturvårdsverket motiverat mot bakgrund av att metallutsläppen även påverkas av de förändringar som planeras i Bolagets egen verksamhet.

Persistenta organiska föreningar

Persistenta organiska föreningar som exempelvis flamskyddsmedel och nonylfenol kan förekomma i olika typer av textilråvara. Nonylfenol är svårnedbrytbart och mycket giftigt för vattenorganismer. Flamskyddsmedlens miljöpåverkan varierar men gemensamt är att de är fettlösliga och svårnedbrytbara. Fettlösliga kemikalier är farligare än vattenlösliga då de lättare lagras i levande organismer. Vissa flamskyddsmedel är därför mycket giftiga för vattenlevande organismer.

Enligt Rambolls utredning av processavloppsvattnet från textilåtervinnningen tas de hydrofoba bromerade föreningarna i flamskyddsmedel lättare upp i slammet än följer med vattenfasen. Enligt en jämförelse som tas upp återfanns 70 % av detekterat flamskyddsmedel hos Henriksdals reningsverk i Stockholm i röt-slamfasen. Vad gäller nonylfenol beskrivs i utredningen att det finns goda förutsättningar för biologisk nedbrytning av nonylfenol i Bolagets reningsanläggning samt att en stor andel förväntas adsorberas i slamfasen för att därefter förbrännas.¹⁰

De uppgifter som hänvisas till i utredningen utgörs av jämförelser med andra verksamheter och antaganden utifrån stickprov och inte den faktiska och nu aktuella verksamheten. Mot bakgrund av detta och ämnens farlighet anser Naturvårdsverket att det är av stor vikt att Bolaget åläggs att utreda de faktiska halterna av ämnena i aktuell verksamhet och om Bolagets planerade rening ger ett tillräckligt gott reningsresultat för att förhindra betydande utsläpp till recipienten. Att så bör ske framgår även av Rambolls bedömning i underlaget där det uttryckligen anges att nivåerna av persistenta organiska föreningar till avloppsreningen samt nedbrytningen av dessa bör säkerställas.¹¹

Mikroplaster och PFAS (perfluorerade och polyfluorerade ämnen)

Samma typ av textilåtervinningsverksamhet som nu planeras i Ortviken bedrivs sedan några år tillbaka i pilotskala av RNC i Kristinehamn. I nyligen meddelat tillstånd till utökad verksamhet föreskrev Miljöprövningsdelegationen vid

¹⁰ Bolagets yttrande 2021-01-29, aktbil. 49, s. 68.

¹¹ Bolagets yttrande 2021-01-29, aktbil. 49, s. 67.

Länsstyrelsen i Örebro län krav på att utreda bl.a. behovet av att rena processvattnet från mikroplaster och PFAS.¹²

Underlaget i förevarande mål innehåller vad Naturvårdsverket kan se inga uppgifter om processavloppsvattnets innehåll av mikroplaster och PFAS. Med anledning av att det avloppsvatten som uppkommer vid samma typ av verksamhet i Kristinehamn bedömts kunna innehålla mikroplaster och PFAS ser Naturvårdsverket en uppenbar risk för att även processavloppsvattnet från planerad verksamhet vid Ortviken kan komma att göra det. Då det är ämnesgrupper som Bolagets reningsanläggning normalt inte hanterar, och att förevarande verksamhet redan i Steg 1 avser återvinning av närmare 10 gånger större textilpolymer än verksamheten i Kristinehamn (7 700 ton/år jämfört med 70 000 ton/år), anser Naturvårdsverket att Bolaget måste utreda förekomsten och omfattningen av dessa ämnen i det mottagna processavloppsvattnet samt vid behov lämna förslag på nödvändiga skyddsåtgärder.

3.2.3. Bolagets utredningsföreskrift U1

Bolaget har sedan tidigare föreslagit att frågan om utsläpp till vatten från Bolagets verksamhet ska sättas på provotid och därvid föreslagit en utredningsföreskrift benämnd U1.

Naturvårdsverket har som angetts ovan ingen erinran mot att vidare utredning och slutliga villkor avseende processavloppsvattnet från textilåtervinningen, förutom vad gäller klorat, hanteras inom ramen för en provotid. Bolagets förslag till utredningsföreskrift, U1, är dock mycket generellt hållen vad gäller krav på utredningar hänförliga till mottagandet av processavloppsvatten från textilindustrin. Vidare är redovisningen knuten till utbyggnaden av massabruket och inte kopplad till mottagandet av processavloppsvatten från textilindustrin. Det senare riskerar enligt Naturvårdsverket att leda till att hantering och utsläpp av processavloppsvatten från textilindustrin kan pågå under lång tid utan att konsekvenserna bedömts och nödvändiga villkor föreskrivs.

Naturvårdsverket menar därför att Bolaget dels uttryckligen ska åläggas att genomföra de utredningar som redovisats ovan och specificerats i Naturvårdsverkets yrkanden, dels att ett eventuellt provotidsförordnande för processavloppsvattnet från textilåtervinningen, i de delar utredningen inte är direkt avhängig utbyggnaden av massaproduktionen, inte sätts längre än maximalt 2 år från det att mottagande av vattnet påbörjats. 2 år är enligt Naturvårdsverkets bedömning en rimlig tid för att genomföra de utredningar som krävs.

3.2.4. Övrigt - Kväve

Enligt utredningen från Ramboll beräknas det vatten som Bolaget kommer ta emot från textilåtervinningen innehålla kväve om 20,6 ton/år.¹³ Naturvårdsverket antar att siffran avser Steg 1 och att mängden kommer öka under Steg 2, dvs. när mer än 3 500 m³/d tas emot. Utsläpp till vatten av kväve från Bolagets nuvarande verksamhet uppgick under 2019 till 66 ton.¹⁴ Det mottagna processavlopps-

¹² Tillstånd till återvinning av textilavfall på fastigheten Presterudsudde 3 i Kristinehamns kommun, MPD Örebro län, 2020-03-09, ärende 551-4924-2018.

¹³ Bolagets yttrande 2021-01-29, aktbil. 49, s. 65.

¹⁴ Bolagets miljörapport 2019 (inhämtad via SMP), s. 29

vattnet från textilåtervinningen kan därmed antas öka Bolagets totala utsläpp av kväve med ca 30 % redan i Steg 1, något som får anses vara en betydande ökning.

Naturvårdsverket bedömer att kvävebalansen i reningsanläggningen sannolikt kommer att påverkas av det betydande tillskottet i processavloppsvattnet från textilåtervinningen. Det kan därmed finnas möjlighet att med hjälp av kvävetillskottet från textilåtervinningen minska doseringen av närsalter i bioreningen och därmed minska det totala kväveutsläppet till recipient. Naturvårdsverket vill därför framföra att frågan om verksamhetens kvävebalans och utsläpp bör belysas särskilt i den prøvotidsredovisning som Bolaget avser att göra inför en utökad massproduktion (U1). I en sådan utredning bör kväveinnehållet i processavloppsvattnet från de olika verksamheterna utredas liksom förbrukning och tillsats av närsalter.

3.3. Målets fortsatta handläggning

För att underlätta planeringen för samtliga parter önskar Naturvårdsverket att mark- och miljödomstolen tar fram en tidplan för målets fortsatta handläggning.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschef Karin Dunér.

Vid den slutliga handläggningen av ärendet har i övrigt deltagit miljöjurist Karin Bäckström samt teknisk handläggare Hanna Mori, den förstnämnde föredragande.

För Naturvårdsverket

Karin Dunér

Karin Bäckström

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför nammunderskrifter.

Kopia till:
Bolaget (genom ombud)
Länsstyrelsen Västernorrland